

DOI: 10.33270/05257004.7
УДК 004.8:378:34(4-67:477)

БОРТУН Каріна*

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри ділової української та іноземних мов навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1223-347X>

Шляхи інтеграції юридичної освіти в європейський освітній простір: упровадження штучного інтелекту

Анотація. У роботі розглянуто шляхи інтеграції юридичної освіти в європейський освітній простір з акцентом на впровадження штучного інтелекту. До аналізу подано сучасне бачення впровадження нейромереж в освітній процес, зокрема в контексті юридичних дисциплін, що сприяє підвищенню ефективності навчання й адаптації здобувачів вищої освіти. Ми вивчили погляди вчених щодо можливостей нейромереж у формуванні освітньої складової майбутніх правників (у контексті дисципліни «Юридичне документознавство»). Метою роботи є аналіз інтеграції юридичної освіти в європейський освітній простір з огляду на виклики й можливості, що виникають у зв'язку з розвитком штучного інтелекту. Також наголошено на важливості етичних, правових і управлінських аспектів використання штучного інтелекту в підготовці майбутніх юристів та запропоновано рекомендації ефективного впровадження в освітній процес. Інструментарій штучного інтелекту може бути корисним в ідентифікації шаблонів юридичних документів, автоматизованого пошуку, аналізу інформації в юридичних базах даних, під час пошуку прецедентів на локальному рівні. А отже, окреслене вище мають опанувати правники вже під час навчання, щоб бути затребуваними й конкурентоспроможними в умовах глобальної ери. Проаналізовано можливості використання штучного інтелекту для оптимізації правничої підготовки, автоматизації юридичних досліджень і вдосконалення викладання правничих дисциплін. Особливу увагу зосереджено на питаннях управління штучним інтелектом у сфері юридичної освіти, зокрема систематизовано візію етичних аспектів щодо правового регулювання та необхідності адаптації освітніх програм до європейських стандартів. Визначено ключові виклики, пов'язані з інтеграцією нейромереж, запропоновано рекомендації ефективного впровадження в підготовку майбутніх юристів.

Ключові слова: юридична освіта; штучний інтелект; європейський освітній простір; управління; цифрові технології; правове регулювання.

Історія статті:

Отримано: 01.08.2025
Переглянуто: 03.09.2025
Прийнято: 06.10.2025

Рекомендоване посилання:

Бортун К. Шляхи інтеграції юридичної освіти в європейський освітній простір: упровадження штучного інтелекту. *Наука і правоохорона*. 2025. Вип. 4 (70). С. 71–78. DOI: 10.33270/05257004.7

*Відповідальний автор

Вступ

Сучасний розвиток юридичної освіти відбувається в умовах глобалізації, цифрової трансформації й активного впровадження штучного інтелекту (ШІ) в різні сфери суспільного життя. У зв'язку з інтеграційними процесами в Європі сучасна юридична освіта потребує адаптації до її стандартів, що передбачає не лише гармонізацію освітніх програм, а й залучення інструментів інноваційних технологій і нейромереж до архітектури освітньої канви юристів. Це зумовлено необхідністю підготовки правників, що можуть розуміти й працювати в умовах цифрової епохи, адаптуватися до сучасних викликів у річищі технологій і онлайн-ресурсів, аналізувати потенціал штучного інтелекту.

Європейський освітній простір передбачає високий рівень академічної мобільності, уніфікацію освітніх програм і впровадження цифрових компетентностей у підготовку правників. Зокрема, ключову роль у цьому процесі відіграє Болонська система освіти, яка акцентує на забезпеченні якості освітнього процесу, міжнародній співпраці та впровадженні сучасних технологій у викладання правничих дисциплін. Вплив штучного інтелекту на юридичну освіту в цьому контексті є дискусійним: по-перше, технології нейромереж дають змогу оптимізувати освітній процес, покращити доступ до правової інформації та забезпечити автоматизований аналіз юридичних документів; по-друге, вони викликають занепокоєння щодо збереження критичного мислення студентів, коректності й питань етики у використанні цих інструментів у правовій сфері.

Матеріали та методи

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили всебічне та системне вивчення проблеми інтеграції юридичної освіти України в європейський освітній простір з урахуванням впровадження штучного інтелекту. Теоретико-аналітичний метод застосовано для узагальнення наукових поглядів вітчизняних та закордонних дослідників, що дало змогу окреслити сучасний стан розробленості проблеми. Порівняльно-правовий метод дав змогу проаналізувати європейські підходи до використання технологій штучного інтелекту в освітній сфері та порівняти їх з українською практикою. Це дало підстави для визначення напрямів адаптації національної юридичної освіти до стандартів ЄС. Системно-структурний метод застосовано для виявлення взаємозв'язків між освітнім процесом, етичними, правовими та управлінськими аспектами впровадження штучного інтелекту в підготовку правників. Емпіричний метод узагальнення дозволив систематизувати практичні кейси використання інструментів штучного інтелекту (ChatGPT, Gemini) (Lexis+AI..., 2024) у юридичній освіті та

професійній діяльності. Застосування зазначених методів дало змогу не лише визначити основні тенденції розвитку юридичної освіти в умовах цифровізації, а й розробити практичні рекомендації ефективного використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі майбутніх правників.

Метою статті є аналіз можливостей і викликів інтеграції юридичної освіти України в європейський освітній простір з акцентом на потенціалі штучного інтелекту у формуванні сучасних цифрових компетентностей майбутніх правників. Завданнями статті є: 1) проведення аналізу сучасного стану наукових досліджень щодо синергії штучного інтелекту та освітнього процесу в юридичній сфері; 2) визначення ключових можливостей, які надає штучний інтелект для модернізації юридичної освіти, зокрема в автоматизації досліджень і вдосконаленні викладання; 3) окреслення основних викликів та ризиків, пов'язаних з інтеграцією ШІ, зокрема етичних, правових й управлінських аспектів його використання; 4) вивчення практичного застосування інструментів ШІ на прикладі дисципліни «Юридичне документознавство» для автоматизації роботи з документами; 5) розробка конкретних рекомендацій і заходів ефективного впровадження штучного інтелекту в освітні програми для підготовки юристів відповідно до європейських стандартів.

Результати й обговорення

Наукові студії, пов'язані зі впровадженням штучного інтелекту в царині права, генерували такі вчені: М. Баайджи (2023), О. Бондаренко (2024), Т. Каткова (2020), О. Македон (2024), А. Т. Joshua, L. Horton, 2021), D. Fatima, A. T. Manar, A. W. Omnia, N. Qassim (2022) тощо. Попри активне опрацювання цієї теми, питання синергії нейромереж та освітньої канви сучасних юристів є відкритим і дискусійним.

О. Бондаренко (2024) наголошує, що однією з основних цілей розвитку штучного інтелекту в юридичній освіті є освітня складова. Зокрема, актуальним є створення онлайн-тренінгів, лекторіїв для викладачів, які допоможуть орієнтуватися в нейромережевому континуумі, розвивати цифрову грамотність і кібергігієну, а також долати професійні виклики на робочих місцях тощо.

М. Баайджи (2023) наголошує на позитивному досвіді використання генеративної моделі штучного інтелекту, зокрема ChatGPT в юридичній освіті, з урахування аналізу викликів інтелектуальної власності в синергії з використанням ШІ (штучного інтелекту). Науковець переконаний, що ефективне використання нейромереж допоможе студентам-правниками набути додаткових цифрових компетентностей.

Т. Каткова (2020) пропонує створити Mapу правових реформ впровадження нейромереж, що охоплює різні сфери (рис. 1).

Рис. 1. Мапа* правових реформ (за Т. Катковою)

О. Македон (2024) спрямовує увагу на окреслення кола визначення основних етико-юридичних наслідків використання нейромереж в юридичній практиці, зокрема подає власні критичні міркування щодо створення чеклиста ефективних механізмів відповідно до використання етичних стандартів і правових норм.

Штучний інтелект уже активно використовують в юридичній практиці для прогнозування судових рішень, аналізу судової практики, виявлення правових колізій і автоматизації складання правових документів. Однак в освітньому процесі питання його ефективного використання постає невирішеним.

Використання таких інструментів, як автоматизовані системи аналізу текстів, нейронні мережі для юридичних досліджень та інтерактивні освітні платформи, може сприяти покращенню освіти для майбутніх правників, але також створює ризики, пов'язані з недостатнім рівнем персоналізації освіти, можливими юридичними помилками алгоритмів і необхідністю контролю з боку викладачів.

Отже, інтеграція юридичної освіти в європейський освітній простір потребує розробки комплексної стратегії управління штучним інтелектом під час навчання. Важливими аспектами цієї стратегії є таке (рис. 2).

Правова освіта постає сьогодні однією з найвпливовіших напрямів політики української держави, тобто є важливим вектором сталого демократичного розвитку України. Адаптація в європейські стандарти правової освіти та діяльності потребує адаптації етичних стандартів

фаху, інноваційної складової, що допомагають узагальнити й трансформувати особливості механізму права, правових інститутів, норм права, документообігу та меж правового регулювання в контексті загальноєвропейських практик у сфері правознавства.

Водночас важливим для освітньої складової правників постають інноваційні технології та штучний інтелект. Адже саме навички мають бути впроваджені та гнучко адаптовані в європейський освітній контент для подальшого розуміння та вивчення цих ресурсів. Варто наголосити, що штучний інтелект (ШІ) і чатботи стають загально-живаними в юриспруденції, хоча досі їх використовує лише 1% юристів (більше про це можна дізнатися в «Штучний інтелект в юриспруденції»). Юристи визнають потужний потенціал нейромереж, який здатний трансформувати робочі виклики, зробивши юридичні послуги доступнішими, ефективнішими та рентабельнішими (Artificial intelligence..., 2024).

ШІ змінив спосіб роботи деяких юристів, систематизувавши основні його процеси, зокрема під час правильного запиту ChatGPT чи Gemini можна зробити аналіз із залученням нормативних актів. Саме ці застосунки можуть на певних етапах команди «розуміти» юридичний сленг і надавати точніші відповіді на актуальні запити юристів. Такі дії мають заощадити час для перегляду прецедентів і правових норм. Водночас потрібну інформацію можна ввести в чат, і модель ШІ має надати бажані результати на запити (LexisNexis law..., 2024).

* Шляхи інтеграції юридичної освіти в європейський освітній простір: упровадження штучного інтелекту

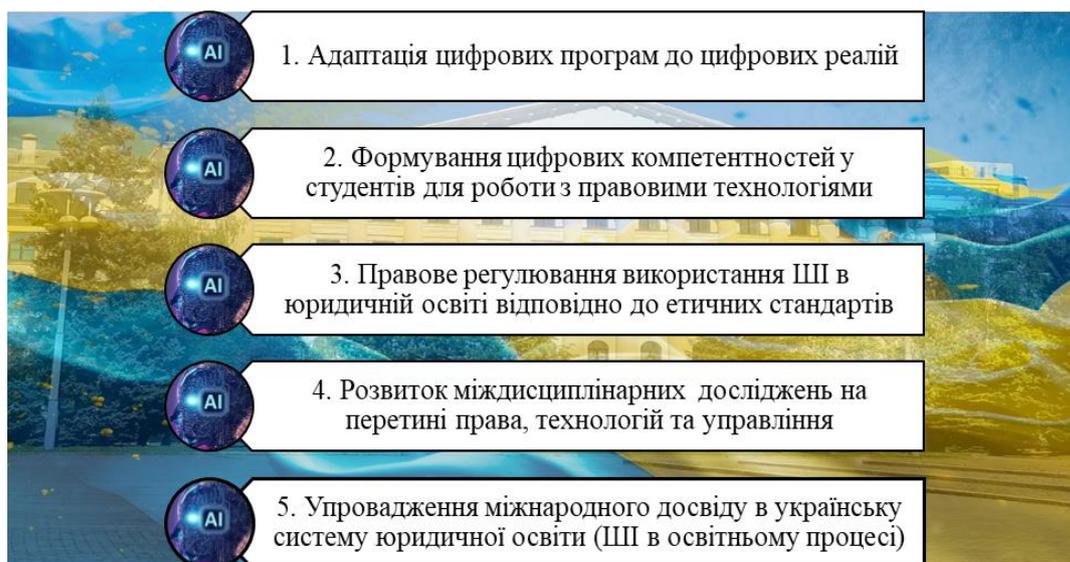

Рис. 2. Аспекти стратегії управління штучним інтелектом в освітньому процесі

ChatGPT чи Gemini має змогу автоматизувати рутинні завдання, зокрема перегляд і аналіз документів. Їх можна запрограмувати створювати певні точкові складові елементи контрактів контрагентів, окреслювати можливі ризики чи виклики, що можуть потребувати детального вирішення від юриста-людини. Це допомагає правникові зосередити увагу на нагальних і креативних завданнях, що потребують безпосередньої участі.

Аналіз інформації в потужних тенетах і масивах даних є ще одним кроком у застосуванні неймереж в юриспруденції. Наприклад, «Due Diligence» активно працює з алгоритмами штучного інтелекту для вивчення юридичної документації, водночас заощадивши ресурси для огляду документів. Цей крок може бути важливим під час опанування дисципліни «Юридичне документознавство» також, адже процес створення та перевірки документів є надважливою навичкою для майбутніх юристів сьогодні. А створення юридичних документів відповідно до державних стандартів та надання практичних порад є важливим напрямом формування майбутніх фахівців, щоб бути конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

Українці в галузі права впровадили в міжнародну спільноту проект «AxDraft», який допоміг спростити процедуру розуміння дії контрактів і потрактування їх умов. Прогнозування судових рішень є ще одним вектором застосування інструментів неймереж в юриспруденції. Компанії «Legal Evolution», «Premonition i Ravel Law», «LexMachina» спільно зі штучним інтелектом вивчають судові рішення, щоб спрогнозувати алгоритм подій і тактику для майбутніх справ.

Ми прагнемо не лише проаналізувати загальний стан юридичної системи, а й маємо

намір наголосити на впровадженні дисципліни «Юридичного документознавства» в архітектоніку європейського освітнього континууму за допомогою її інтеграції зі штучним інтелектом. Таке вдале поєднання має бути впроваджене в юридичну освіту країн ЄС, адже це може бути ефективним способом покращення процесу навчання та формування професійного світогляду юристів у майбутньому. Окреслимо деякі заходи, які можуть бути вжиті, на нашу думку (рис. 3).

І. І. Бочкова та К. М. Врублевська-Місюна (2025) підкреслюють широкий спектр можливостей використання штучного інтелекту в системі підготовки правників від персоналізованого підходу до навчання й адаптивних освітніх програм до автоматизованого оцінювання знань, застосування технологій віртуальної та доповненої реальності, розвитку інклюзивної освіти та використання аналітики великих даних у правничому консалтингу. Науковці зазначають, що такі інновації сприяють підвищенню якості освітнього процесу, своєчасному виявленню проблемних аспектів навчання й удосконаленню комунікації між усіма його учасниками. Водночас ці процеси зумовлюють необхідність посиленої уваги держави до питань правового врегулювання, захисту персональних даних і забезпечення прозорості алгоритмів ухвалення рішень. Саме тому важливим завданням є адаптація найкращих європейських практик, упровадження етичних стандартів, створення системи аудиту алгоритмів і незалежних органів контролю за дотриманням прав учасників освітнього процесу. Збалансована правова політика в цій сфері здатна гарантувати безпечне, етичне та справедливе використання штучного інтелекту в освіті, зберігаючи принципи академічної доброчесності та рівного доступу до знань (Bochkova, & Vrublevska-Misiuna, 2025).

Рис. 3. Заходи покращення системи юридичної освіти

Дослідники, окрім позитивного впливу нейромережевого потенціалу та цифрової трансформації суспільного ком'юніті, яке має адаптуватися до новітніх реалій, де штучний інтелект стає не лише інструментом для навчання, окреслюють чинники, що впливають на якість, успішність та академічну доброчесність. Вони також наголошують на питаннях етики й академічної доброчесності. Адже використання систем штучного інтелекту, відкриває потужні можливості для персоналізації навчання, розвитку аналітичних і дослідницьких навичок студентів-правників, підвищення ефективності освітнього процесу. ШІ наразі формує виклики для збереження принципів академічної доброчесності та об'єктивного оцінювання. У цьому контексті важливим є розроблення чітких нормативно-правових і етичних рамок використання штучного інтелекту в освіті, що забезпечать баланс між інноваційністю та відповідальністю. Сектор вищої освіти юристів має виробити системні підходи до інтеграції штучного інтелекту в освітню практику від оновлення освітніх програм до розроблення механізмів етичного регулювання його застосування (Androshchuk, & Maluha, 2024).

Для збалансованого впровадження потрібне системне переосмислення ролі юриста, перегляд бізнес-моделей юридичних фірм і створення правового середовища, яке враховує особливості ШІ. Автор висловлює думку (O'Brien, 2023), що успішне використання нейромережевого потенціалу в юридичній практиці можливе лише за умови поєднання технологій з людською експертизою, ретельного контролю і відповідних регулятивних рамок.

Важливою є думка С. Сербенюка (2024), який реформування юридичної освіти в Україні вивчає на рівні макрошарів євроінтеграційних процесів, що передбачає узгодження національної системи підготовки правників із міжнародними стандартами якості освіти та передовими європейськими практиками. Автор наголошує на необхідності зменшення перевантаження освітніх програм, водночас зберігаючи їхню якість. Розвиток юридичної освіти має бути спрямований на досяг-

нення Цілей сталого розвитку ООН. Євроінтеграційне реформування освіти є не лише освітнім, а й стратегічним завданням держави, що забезпечує конкурентоспроможність українських правників у міжнародному правовому просторі.

Потрібно чітко визначити статус суб'єкта, відповідального за дії систем штучного інтелекту: чи це виробник, оператор, чи самостійно діючий алгоритм. Адже запровадження правил цивільної правової відповідальності має враховувати специфіку ШІ, наприклад якщо система працює автономно чи за участю людини. Необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, враховувати міжнародні стандарти і адаптувати її до особливостей цифрових технологій (Velykanova, 2020).

Цифрові технології створюють сприятливі умови для переходу від традиційних лекцій і семінарів до активних, інтерактивних форм навчання, що більше відповідають сучасним освітнім потребам. Викладання за допомоги цифрових платформ дозволяє поєднувати історико-правовий зміст із мультимедійними ресурсами, моделюванням ситуацій, практичних кейсів, інтерактивними елементами, що сприяє глибокому засвоєнню матеріалу. Для успішної інтеграції цифрових інструментів необхідні підвищення цифрової компетентності викладачів, наявність методичної підтримки, а також врахування технічних і ресурсних можливостей освітньої установи. Існує потреба в адаптації освітніх програм і методик до цифрового середовища, а також у зосередженні уваги на питаннях доступності, включеності та підтримки студентів із різним рівнем технологічної підготовки (Vlasenko, 2024).

Штучний інтелект здатен суттєво покращити підготовку майбутніх правників: через адаптацію до технологічно насиченого середовища, підвищення ефективності й актуальності навчання. Проте ефективне застосування ШІ можливе лише за умови чіткої методики, впровадження внутрішніх правил закладу вищої освіти й належного

правового / етичного контролю (Zaiarnyi, & Illarionova, 2025).

Окрім суто юридичної сфери, ми також вважаємо, що використання штучного інтелекту для складання документів (зокрема й у контексті

дисципліни «Юридичне документознавство») може спростити й автоматизувати процес створення різних типів юридичних документів. Пропонуємо деякі шляхи реалізації цього підходу (рис. 4).

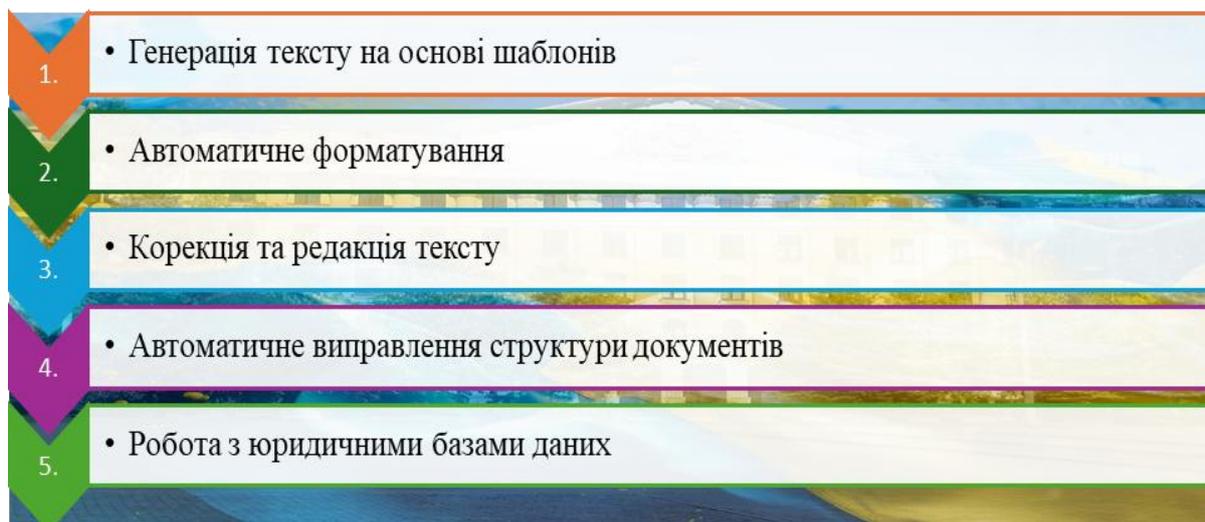

Рис. 4. Шляхи впровадження інструментів штучного інтелекту в освіту юристів

Насамперед штучний інтелект може допомогти у розпізнаванні стандартних шаблонів різних юридичних документів, наприклад договорів, заяв, клопотань тощо, після введення необхідних даних (наприклад назва сторін). Технічні помилки в юридичних документах ускладнюють роботу та процес оприлюднення. Зокрема, дублювання інформації, неправильне розташування розділів, відсутність необхідних елементів можуть бути відкореговані за допомогою інструментарію ШІ.

Використання штучного інтелекту для автоматизованого пошуку і аналізу інформації в юридичних базах даних є важливим напрямом, що сприяє ефективності під час складання документів. Наприклад, ШІ може шукати прецеденти, закони, нормативні акти тощо, які стосуються певної ситуації на локальному рівні.

Висновки

Отже, окреслені вище шляхи та пропозиції допоможуть покращити якість юридичної освіти та впровадити їх в європейський освітній простір, щоб забезпечити підготовку юристів, їхню готовність до викликів сьогодення за допомогою технологій штучного інтелекту. Саме ці інноваційні способи й тенденції зможуть суттєво розширити потенціал юридичної сфери, зробивши її ефективнішою та рентабельнішою. Вони забезпечують кращий доступ до правосуддя для людей, які можуть не мати ресурсів, щоб найняти адвоката, сприяють покращенню послуг та операцій для клієнтів і контрагентів, удосконаленню аналізу нормативно-правової бази, розширенню цього напрямку в межах навчальної дисципліни «Юридичне документознавство».

References

- [1] Androshchuk, A., & Maluha, O. (2024). The use of artificial intelligence in higher education: status and trends. *International Scientific Journal of Education and Linguistics*, 3(2), 27-35. DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.04
- [2] Artificial intelligence in jurisprudence: rapid growth expected. (2024). *Site "SPEKA"*. Retrieved from <https://speka.media/stucnii-intelekt-v-yurisprudenciyi-ocikujetsya-strimke-zrostannya-9w8w> 39
- [3] Baaidzhy, M. (2023). The latest tools for legal education in the age of artificial intelligence. *Legal Scientific Electronic Journal*, 12, 233-239. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-12/57
- [4] Bochkova, I.I., & Vrublevska-Misiuna, K.M. (2025). Legal regulation of the use of artificial intelligence in education: protecting the rights of students and teachers. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series "Law"*, 2(90), 23-29. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.90.2.3
- [5] Bondarenko, O.O. (2024). The use of artificial intelligence in legal education. *Artificial intelligence in higher education: risks and prospects for integration: materials from the All-Ukrainian scientific and pedagogical advanced training course* (pp. 26-28). Lviv-Toruń: Liha-Pres.

- [6] Fatima, D., Manar, A.T., Omnia, A.W., & Qassim, N. (2022). Artificial intelligence & crime prediction: A systematic literature review. *Social Sciences & Humanities Open*, 6. DOI: 10.1016/j.ssaho.2022.100342
- [7] Joshua, A.T., & Horton, L. (2021). The Prominent Role of Artificial Intelligence in Law. *Annual Review of Law and Social Science*, 17, 363-383.
- [8] Katkova, T.H. (2020). Artificial intelligence in Ukraine: legal aspects. *Law and Society*, 6, 46-55. DOI: 10.32842/2078-3736/2020.6.1.8
- [9] Lexis+AI. (2024). Site "LexisNexis". Retrieved from <https://www.lexisnexis.com/en-us/products/lexis-plus-ai.page>
- [10] LexisNexis law firm has developed artificial intelligence for document drafting. (2024). *Information and legal website*. Retrieved from <https://yaizakon.com.ua/yuridichna-kompaniya-lexisnexis-rozrobila-shtuchnij-intelekt-dlya-skladannya-dokumentiv/>
- [11] Makedon, O.A. (2024). Ethical and legal aspects of the use of artificial intelligence in legal practice. *Current issues in domestic jurisprudence*, 1, 200-204. DOI: 10.32782/2408-9257-2024-1-37
- [12] O'Brien, J. (2023). The Impact of Artificial Intelligence on Legal Practice: Challenges and Opportunities. *Harvard Law Review*, 136, 1124-1156. DOI: 10.33407/itlt.v105i1.5835
- [13] Serbeniuk, S.O. (2024). Integration trends in the development of modern legal education as a parameter of human rights compliance. *Law and Safety*, 3(94), 21-32. DOI: 10.32631/pb.2024.3.02
- [14] Velykanova, M.M. (2020). Artificial intelligence: legal issues and risks. *Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27(4), 185-198. DOI: 10.37635/jnalsu.27(4).2020.185-198
- [15] Vlasenko, V.V. (2024). The use of digital technologies in teaching historical and legal disciplines. *Artificial intelligence in higher education: risks and prospects for integration: materials from the All-Ukrainian scientific and pedagogical advanced training course* (pp. 47-50). Lviv-Torun: Liha-Pres.
- [16] Zaiarnyi, O., & Illarionova, S. (2025). Artificial intelligence in legal education: improving the training of future specialists. *Information technologies and teaching aids*, 105(1), 158-177. DOI: 10.33407/itlt.v105i1.5835

Список використаних джерел

- [1] Андрощук А., Малуга О. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан та тенденції. *Міжнародний науковий журнал освіти та лінгвістики*. 2024. № 3 (2). С. 27–35. DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.04
- [2] Штучний інтелект в юриспруденції: очікується стрімке зростання. 2024. *SPEKA* : [сайт]. URL: <https://speka.media/stucnii-intelekt-v-yurisprudenciyi-ocikujetsya-strimke-zrostannya-9w8w39>
- [3] Баайджи М. Новітні інструменти юридичної освіти у добу штучного інтелекту. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 12. С. 233–239. DOI: 10.32782/2524-0374/2023-12/57
- [4] Бочкова І. І., Врублевська-Місюна К. М. Правове регулювання використання штучного інтелекту в сфері освіти: захист прав студентів та викладачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2025. № 2 (90). С. 23–29. DOI: 10.24144/2307-3322.2025.90.2.3
- [5] Бондаренко О. О. Використання штучного інтелекту в юридичній освіті. *Штучний інтелект у вищій освіті: ризики та перспективи інтеграції*: матеріали Всеукр. наук.-пед. підвищення кваліфікації (Львів–Торунь, 1 лип. – 11 серп. 2024 р.). Львів–Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 26–28.
- [6] Fatima D., Manar A. T., Omnia A. W., Qassim N. Artificial intelligence & crime prediction: A systematic literature review. *Social Sciences & Humanities*. 2022. No. 6. DOI: 10.1016/j.ssaho.2022.100342
- [7] Joshua A. T., Horton L. The Prominent Role of Artificial Intelligence in Law. *Annual Review of Law and Social Science*. 2021. No. 17. P. 363–383.
- [8] Каткова Т. Г. Штучний інтелект в Україні: правові аспекти. *Право і суспільство*. 2020. № 6. С. 46–55. DOI: 10.32842/2078-3736/2020.6.1.8
- [9] Lexis+AI. *LexisNexis* : [site]. 2024. URL: <https://www.lexisnexis.com/en-us/products/lexis-plus-ai.page>
- [10] Юридична компанія LexisNexis розробила штучний інтелект для складання документів. *Інформаційно-юридичний сайт*. 2024. URL: <https://yaizakon.com.ua/yuridichna-kompaniya-lexisnexis-rozrobila-shtuchnij-intelekt-dlya-skladannya-dokumentiv/>
- [11] Македон О. А. Етичні та юридичні аспекти використання штучного інтелекту у юридичній практиці. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 200–204. DOI: 10.32782/2408-9257-2024-1-37
- [12] O'Brien J. The Impact of Artificial Intelligence on Legal Practice: Challenges and Opportunities. *Harvard Law Review*. 2023. No. 136. P. 1124–1156. DOI: 10.33407/itlt.v105i1.5835
- [13] Сербенюк С. О. Інтеграційні напрями розвитку сучасної юридичної освіти як параметра дотримання прав людини. *Право і безпека*. 2024. № 3 (94). С. 21–32. DOI: 10.32631/pb.2024.3.02
- [14] Великанова М. М. Штучний інтелект: правові проблеми та ризики. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. № 27 (4). С. 185–198. DOI: 10.37635/jnalsu.27(4).2020.185-198

- [15] Власенко В. В. Використання цифрових технологій у викладанні історико-правових навчальних дисциплін. *Штучний інтелект у вищій освіті: ризики та перспективи інтеграції* : матеріали Всеукр. наук.-пед. підвищення кваліфікації (Львів–Торунь, 1 лип. – 11 серп. 2024 р.). Львів–Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 47–50.
- [16] Заярний О., Ілларіонова С. Застосування технологій штучного інтелекту для навчання майбутніх правників на прикладі ChatGPT: педагогічний, правовий і технологічний аспект. *Інформаційні технології та засоби навчання*. 2025. Т. 105. № 1. С. 158–177. DOI: 10.33407/itlt.v105i1.5835
-

BORTUN Karina

PhD in Philology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business Ukrainian and Foreign Languages of the Educational and Scientific Institute of Law and Psychology of the National Academy of Internal Affairs

Kyiv, Ukraine

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1223-347X>

Ways of Integrating Legal Education into the European Educational Space: Implementation of Artificial Intelligence

Abstract. The paper considers ways of integrating legal education into the European educational space with an emphasis on the introduction of artificial intelligence). The analysis presents a modern vision of the introduction of neural networks into the educational process, particularly in the context of legal disciplines, which allows for increasing the effectiveness of training and adaptation of higher education seekers. We studied the opinions of scientists regarding the capabilities of neural networks in the vector of forming the educational component of future lawyers (in the context of the discipline «Legal Document Science»). The aim of the work is to analyse ways of integrating legal education into the European educational space, taking into account the challenges and opportunities presented by artificial intelligence. The importance of ethical, legal and managerial aspects of the use of artificial intelligence in the training of future lawyers is also emphasised, and recommendations for its effective implementation in the educational process are proposed. Artificial intelligence tools can be useful in identifying legal document templates, automated search, analysing information in legal databases, and searching for precedents at the local level. Therefore, lawyers must be able to do the above during their training in order to be in demand and competitive in the global era. At the same time, the possibilities of using artificial intelligence to optimise legal training, automate legal research and improve the teaching of legal disciplines are analysed. Particular attention is paid to the issues of artificial intelligence management in the field of legal education, in particular, the vision of ethical aspects, legal regulation and the need to adapt training programmes to European standards is systematised. Key challenges related to the integration of neural networks are identified, and recommendations for their effective implementation in the training of future lawyers are proposed.

Keywords: legal education; artificial intelligence; European educational space; management; digital technologies; legal regulation.